

Rebala muinsuskaitseala kaitsekorra tööühma VI koosoleku memo

10.09.2021

Osavõtjad: **Teet Sibrits**, Jõelähtme Vallavalitsus, Keskkonna ja kommunaalosakonna juhataja; **Helen Sooväli-Sepping**, Wiina talu pärandkultuuri Ühing MTÜ, kohaliku kogukonna liige; **Tiia Välk**, Vandjala külavanem, Jõelähtme vallavolikogu esindaja, kohaliku kogukonna liige; **Anita Staub**, Muinsuskaitseameti ehituspärandi nõunik; **Laura Ingerpuu**, Muinsuskaitseameti ehituspärandi nõunik-analüütik; **Ly Renter**; Muinsuskaitseameti Harjumaa nõunik; **Helena Kaldre** Muinsuskaitseameti Harjumaa arheoloogia nõunik.

Päevakorra teemad:

1. Rebala muinsuskaitseala ja kaitsevööndi paiknemine.
2. Kuidas määratleda ja sõnastada kaitsevööndi osa 1 ja 2 eesmärged?
3. Artes Terrae OÜ poolt koostatud Maakasutusanalüüsis tehtud ettepanekud Rebala muinsuskaitseala piiride korrigeerimiseks.
4. Rebala muinsuskaitseala ajaloolised kinnistupiirid.

Osalejad arutasid alljärgnevatel teemadel:

- jätkati eelmisel tööühma koosolekul alustatud aruteluga muinsuskaitseala kaitsevööndi osas nr 1 tehtavate leevenduste teemal, mille kohaselt ei ole Muinsuskaitseameti kirjaliku loata lubatud püstitada välismõõtmelt ja ehitusmahult (üle 5 meetri kõrguseid või üle 60-ruutmeetrise ehitisealuse pinnaga) või hoonestustiheduselt muinsuskaitseala hoonestus- ja külastruktuuri sobimatuid ehitisi. Leevendus on tekitanud olukorra, mille tulemusel on muinsuskaitseala vahetusse lähedusse tekkinud väikehooneid, mis ei toeta kaitsevööndi osa nr 1 eesmärged ning vajab kaitsekorra eelnõu koostamisel ülevaatamist. Ameti esindajad tõid välja, et Muinsuskaitseameti § 58 p 2 annab aluse muinsuskaitseala kaitsevööndis nende ehitiste rajamise reguleerimiseks, mille püstitamiseks või rajamiseks ning olemasoleva ehitise ümberehitamiseks, laiendamiseks, välisilme muutmiseks ja lammutamiseks ei ole ehituseadustiku kohaselt ehitusteatis või ehitusluba nõutav. Tööühm leidis, et avatud maastikega aladel on oluline väikehoonete rajamist reguleerida, samas hoonete juurde kuuluval õuemaal võiks reeglistiku sõnastamisel lähtuda EhS-ist.

- jätkati arutelu kaitsevööndi osa 1 ja 2 kaitse-eesmärkide teemal. Tegelik vajadus oleks kaitsevööndite osas kaitse-eesmärkide ühtlustamine.

- jätkati Artes Terrae OÜ poolt koostatud Maakasutusanalüüsis tehtud ettepanekute aruteluga Rebala muinsuskaitseala piiride korrigeerimiseks. Lepiti kokku, et muinsuskaitseala ja kaitsevööndite piiride muutmine ei ole asjakohane – praegused muinsuskaitseala ja kaitsevöönd on 2016. aastal toimunud diskussioonide tulemusel saavutatud optimaalseima lahendus. Ruumiline olukord ei ole märkimisväärselt muutunud, et oleks põhjendatud piiride muutmine.

- tutvuti AB Artes Terrae OÜ poolt koostatud Rebala maakasutusanalüüsis sisalduva ajalooliste kinnistupiiride ülevaatega. AB Artes Terrae OÜ poolt tehtud kokkuvõttest ilmnes, et rootsiaegseid krundipiire pole ajalooliste kaartide põhjal võimalik analüüsida. Omal ajal oli tegemist mõisamaadega. Rootsi ajal olid iseloomulikud sumbkülad, mille ümber paiknesid talude käsutusse kuuluvad nõõrimaad. Nõõrimaid pole ajaloolistes piirides siiski tänaseks

säilinud, nöörimaade jaotus on kõige paremini kinnistupiiride põhjal aimatav peamiselt Parasmäe küla ümbruses, kuid piirid ei jookse ajalooliste kaartide ja olemasoleva kinnistupiiride osas enam üks-ühele kokku. Seevastu on palju paremini säilinud tsaariaegne kihistus, mil hakati talusid päriks ostma ja toimus kruntimine. Sel perioodil viidi taluhooned samuti põldude lähedusse ning muutus külastruktuur. Artes Terrae uuringu aruandes on kaart, millel on joonistatud välja tsaariaega ulatuva järjepidevusega kinnistupiirid. Kõige rohkem on tsaariajast pärit piirides kinnistuid säilinud Vandjala ja Võerdla külates. Teise olulise kihistusena tõusetub esile Eesti Vabariigi alguse aegne kinnistupiiride võrgustik, mida on juba oluliselt rohkem säilinud. Artes Terrae teeb ettepaneku väärtustada tsaari- ja EV-aegseid kinnistupiire. Uuringu aruandes on toodud välja ka numbriline tabel, milles on toodud välja kui palju ühest või teisest ajastust pärit kinnistupiiridega kinnistuid külates tänaseks säilinud on. Leiti, et ajalooliselt säilinud kinnistupiirid on kindlasti väärtus, kuid kuna kinnistuid on siiani lubatud jagada, tuleks kinnistupiiride käsitus formuleerida soovitusliku suunisena, mitte nõudena.